
Politica de coeziune la nivelul Uniunii Europene

- Evoluția alocărilor bugetare (2007 - 2013)
- Reforme propuse (2014 - 2020)

Drd. Alina TĂTULESCU

Academia de Studii Economice București

Abstract

Principalele elemente abordate în cadrul articolului sunt obiectivele și mecanismele politicii de coeziune, evoluția alocărilor bugetare, precum și reformele propuse de Comisia Europeană în domeniul politicii de coeziune pentru perioada 2014-2020. S-a apreciat ca necesară analiza evoluției alocărilor anuale (din cadrul bugetului Uniunii Europene) destinate politicii de coeziune, pentru o mai bună înțelegere a modului în care fondurile pentru politica respectivă au fost gestionate în perioada 2007-2013.

***Politica de coeziune**, conform Comisiei Europene, își va menține rolul vital în procesul de stimulare a dezvoltării regiunilor și Statelor Membre și în cadrul perioadei de programare 2014-2020, contribuind la atingerea obiectivelor stabilite în cadrul **Strategiei Europa 2020**.*

***Cuvinte cheie:** politica de coeziune, bugetul UE - evoluții, perioade de programare financiară.*

Angajamentul de a obține o “**dezvoltare armonioasă prin reducerea diferențelor existente între diversele regiuni și prevenirea rămânerii în urmă a celor mai defavorizate regiuni**” [1] s-a regăsit printre **prioritățile europene încă de la momentul semnării Tratatului**. De-a lungul timpului, pe măsură ce Uniunea Europeană s-a extins prin valurile succesive de aderare, s-au înregistrat progrese importante în evoluția politicii de coeziune. Politica de coeziune a avut rolul unui mecanism de plăți, de redistribuire a contribuțiilor bugetare ale Statelor Membre, pentru reducerea disparităților dintre regiunile europene [2]. În prezent, politica de coeziune și instrumentele sale, respectiv **Fondurile Structurale și Fondul de Coeziune, sunt elementele cheie pentru întărirea convergenței economice, sociale și teritoriale**.

Coeziunea economică, socială și teritorială conform Strategiei Europa 2020 va asigura ca toate energiile și capacitățile la nivel european,

precum și în cadrul Statelor Membre, să fie mobilizate și axate pe îndeplinirea priorităților strategiei. În cadrul strategiei, politica de coeziune și Fondurile Structurale se conturează drept „**mecanisme cheie pentru îndeplinirea priorităților privind creșterea inteligentă, sustenabilă și inclusivă în statele membre și în regiuni**”[3]. Pentru a facilita acest demers, noul cadru multi-anual 2014-2020 urmează să reflecte prioritățile pe termen lung, alocările financiare putând să fie modificate pentru a se maximiza impactul, eficiența și valoarea adăugată.

Politica de coeziune în perioada 2007-2013, a avut **trei obiective**, fiecare beneficiind de propriile instrumente financiare.

Primul obiectiv a fost **reprezentat de convergență**, fiind finanțat din Fondul European pentru Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de Coeziune. Scopul a fost de a stimula creșterea și de a încuraja ocuparea forței de muncă în regiunile mai puțin dezvoltate ale Uniunii Europene. Domeniile acoperite au cuprins inovația, societatea cunoașterii, calitatea mediului, eficacitatea administrativă și adaptabilitatea la schimbările economice.

Al doilea obiectiv, competitivitatea regională și ocuparea forței de muncă, a fost finanțat din Fondul European pentru Dezvoltare Regională și din Fondul Social European, adresându-se regiunilor care nu se încadrau în cadrul primului obiectiv. **Obiectivul respectiv** trebuia să conducă la consolidarea competitivității, la creșterea atractivității regiunilor și la stimularea ocupării forței de muncă.

Ultimul obiectiv, reprezentat de **cooperarea teritorială europeană**, a fost menit să încurajeze consolidarea cooperării transfrontaliere, transnaționale și inter-regionale, fiind finanțat din Fondul European pentru Dezvoltare Regională. Au fost promovate soluții comune pentru autoritățile din diferitele State Membre pentru aspecte din domeniile dezvoltării rurale, urbane și de coastă, dezvoltării relațiilor economice, crearea relațiilor între întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri), precum și în ceea ce privește cercetarea, societatea informațională, mediul înconjurător, și prevenirea riscurilor.

Alocările de la bugetul Uniunii Europene destinate politicii de coeziune au înregistrat o creștere constantă a valorilor nominale, însumând 348,865 miliarde euro.

Dacă în anul 2007, alocarea bugetară a fost de aproximativ 45 de miliarde euro, până la sfârșitul perioadei de programare (2013) a crescut la aproximativ 54 miliarde euro.

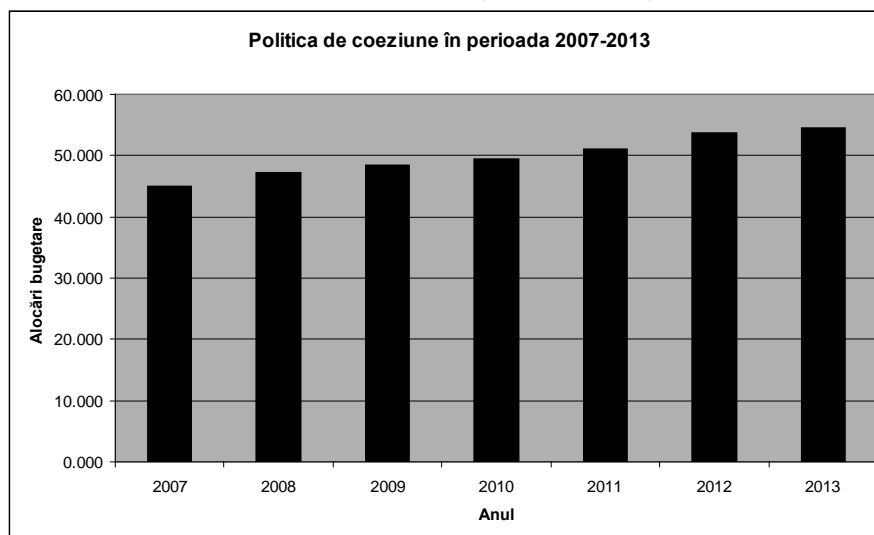
Alocările financiare pentru politica de coeziune în anii 2007-2013

An	Alocare pt politica de coeziune (mld euro)
2007	45,061
2008	47,267
2009	48,427
2010	49,388
2011	50,987
2012	53,716
2013	54,524
Total	348,865

Sursa: [6]

Evoluția ascendentă a sumelor alocate politicii de coeziune poate fi observată cu ușurință în continuare, din reprezentarea grafică, fiind evidențiat rolul tot mai important acordat de către decidenții politici de la nivelul Uniunii Europene, recuperării decalajelor dintre regiunile din Statele Membre. Mai mult, o detaliere a fondurilor alocate (exprimate în procente din bugetele anuale) rezultă de asemenea pentru fiecare an în parte.

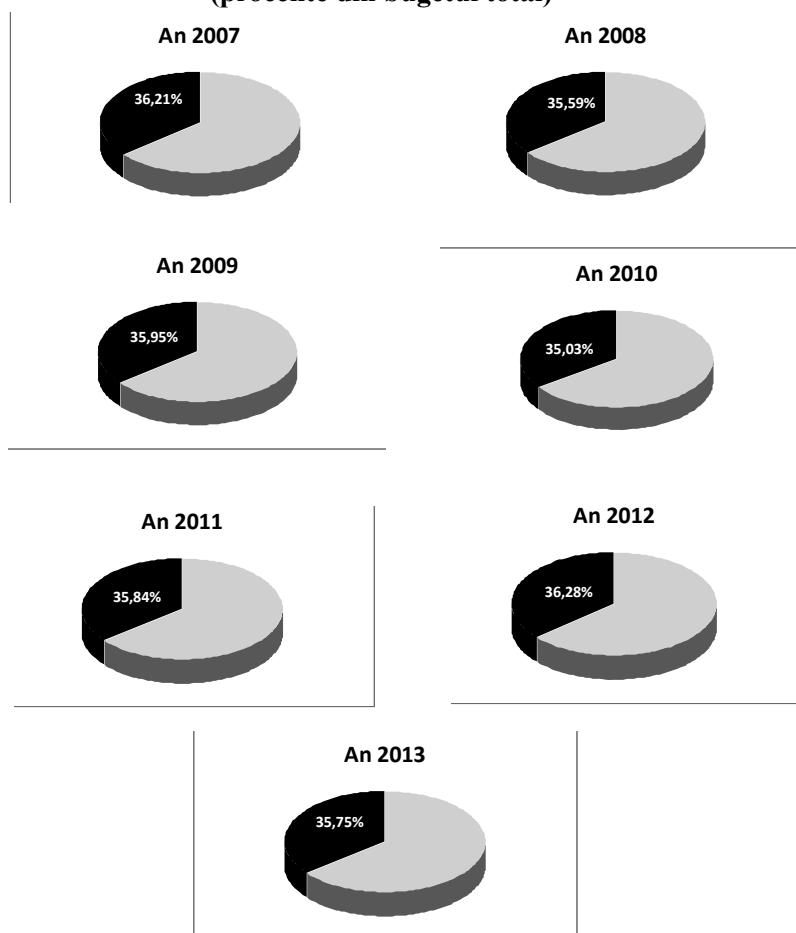
Evoluția alocărilor bugetare pentru politica de coeziune în anii 2007-2013 (date absolute)

Sursa: [6]

Din comparația efectuată a rezultat că, în ciuda creșterii nominale constante, sumele alocate pentru politica de coeziune (procent din bugetul total) au înregistrat scăderi în perioada respectivă. În anul 2007, politica de coeziune primea 36,21% din bugetul total, iar în anul 2008 alocarea a scăzut la 35,59% din buget. În anul 2009 s-a înregistrat o creștere, iar în anul 2010, sumele au scăzut la 35,03% din bugetul total. În următorii doi ani s-a înregistrat creștere, nivelul ajungând la 36,28% în 2012. În anul 2013 s-a revenit la o valoare similară perioadei 2009-2011 (35,75%).

**Alocările bugetare pentru politica de coeziune în anii 2007-2013,
(procente din bugetul total)**

Sursa: [6]

Se apreciază că trebuie specificat faptul că nivelul alocațiilor nu este în mod necesar concludent, deoarece reprezintă angajamente legale de a oferi finanțare, dacă sunt respectate anumite condiții. Diferă față de plățile făcute beneficiarilor deoarece programele multianuale și proiectele au o durată mai mare de un an. Plățile se fac eșalonat, pe toată durata implementării. Nivelul anual al plăților va fi mai mic decât alocațiile anuale, așa cum rezultă din tabelul următor.

Plățile efectuate în perioada 2007-2013

An	Plăți (mld euro)	Buget anual (mld euro)
2007	122,190	124,458
2008	129,681	132,797
2009	120,445	134,722
2010	134,289	140,978
2011	133,700	142,272
2012	141,360	148,049
2013	144,285	153,168
Total	925,95	976,443

Sursa: [6]

Reformele politicii de coeziune pentru perioada 2014-2020

De remarcat că **politica de coeziune își va menține rolul vital** în stimularea dezvoltării regiunilor și Statelor Membre și în cadrul perioadei de programare 2014-2020. În vederea creșterii gradului de coerență a acțiunilor Uniunii Europene, Comisia Europeană a înaintat o serie de propuneri legislative din care rezultă că **se încearcă facilitarea obținerii creșterii inteligente, sustenabile și inclusive.**

În cadrul noii perioade de programare, există un Cadru Strategic Comun (CSC) pentru toate Fondurile Structurale, prin care se va promova coordonarea instrumentelor structurale, care va oferi linii directoare pentru programarea aplicată tuturor fondurilor. Urmează să se semneze Acorduri de Parteneriat pentru dezvoltare și investiții (elaborate pentru fiecare stat membru în parte) și negociate cu Comisia Europeană. Acordurile vor fi documente strategice naționale prin care se **vor stabili și fundamenta obiectivele tematice de dezvoltare, precum și alocarea fondurilor pentru perioada 2014-2020.**

Propunerile legislative ale Comisiei introduc, totodată, și o nouă clasificare a regiunilor. Vor exista trei categorii de regiuni: **regiunile mai**

puțin dezvoltate, care au PIB/loc mai mic decât 75% din media PIB-ului UE27, **regiunile în tranziție**, al căror PIB/loc este cuprins între 75% și 90% din media UE 27 și **regiunile dezvoltate**, care înregistrează valori ale PIB/loc mai mari decât 90% din media PIB-ului UE 27. Se consideră că pentru țările dezvoltate, accesul la instrumentele structurale este necesar **pentru a se încuraja trecerea la economia cunoașterii și tranziția către o economie cu emisii scăzute de carbon**.

Alt aspect important al propunerilor îl reprezintă introducerea unor noi condiționalități pentru acordarea fondurilor, urmând să existe **condiționalități ex-ante, condiționalități ex-post și condiționalități macroeconomice** [4]. În primul rând, prin impunerea condiționalităților ex ante se va asigura existența condițiilor necesare pentru utilizarea corectă a fondurilor europene, eliminându-se slăbiciunile politicilor naționale și cele instituționale. Rolul condiționalităților ex-post este de a se axa asupra performanței Statelor Membre, pentru atingerea obiectivelor stipulate în cadrul Strategiei Europa 2020. Vor fi stabilite repere legate de țintele Strategiei Europa 2020 ce trebuie atinse, păstrându-se 5% din alocațiile naționale, ce vor fi distribuite, în urma unei evaluări intermediare a statelor membre, către programele în cadrul cărora au fost atinse reperele. Conform propunerii, în cazul în care statele membre nu reușesc să îndeplinească obiectivele, fondurile vor putea fi suspendate.

Condiționalitățile macroeconomice sunt menite să asigure existența unor politici macroeconomice sigure. Fondurile vor putea fi direcționate, temporar, către rezolvarea problemelor economice existente într-un stat membru. În cazul în care statul membru nu ia măsuri efective în cadrul procesului de guvernare economică, Comisia are dreptul de a suspenda parțial sau integral plățile și angajamentele.

Propunerea legislativă conține prevederi suplimentare referitoare la limitarea alocațiilor pentru politica de coeziune („capping”) la 2,35% din PIB, iar alocarea pentru Statele Membre nu va putea să depășească 110% din alocarea totală pentru perioada actuală [5]. La aceste măsuri se adaugă și altele privind ocuparea forței de muncă, programarea integrată și utilizarea instrumentelor financiare.

Concluzii

Rolul important acordat politicii de coeziune în perioada de programare 2007-2013 **va fi menținut**, conform Comisiei Europene, și în perioada 2014-2020. Pentru a se facilita obținerea unui impact cât mai mare al alocațiilor pentru politica de coeziune, au fost introduse condiționalitățile

ex ante, ex post și macroeconomice, precum și alte măsuri privind ocuparea forței de muncă și utilizarea instrumentelor integrate.

Studiul și analiza în detaliu a evoluției alocărilor anuale **confirmă importanța acordată la nivel european politicii de coeziune**, valoarea nominală a acestora înregistrând creșteri anuale constante.

Bibliografie selectivă

- [1] *** Tratatul de la Roma.
- [2] Hooghe L., Cohesion Policy and European Integration: Building Multi-Level Governance, Oxford University Press, New York, 1996.
- [3] Comisia Europeană, Communication from the Commission: EUROPE 2020 – A strategy for smart, sustainable and inclusive growth, Brussels, 2010.
- [4] *** Cohesion Policy 2014-2020 – Investing in growth and jobs, editat de Comisia Europeană, 2011.
- [5] *** Politica de coeziune a Uniunii Europene, editat de Ministerul Afacerilor Externe, disponibil la: <http://www.mae.ro/node/1623>
- [6] <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>.